

Mocca-sekoitus suodatettuna ja paahdettuna

Harri Römpötti

Mocca-nimi tulee sanoista Museum of Comics and Cartoon Art, eli taustalla on sarjakuvamuseohanke. Se toteutuneekin aikanaan, koska New Yorkin kaupunki on lupautunut mukaan. Mutta toistaiseksi näkyvin toiminta on festivaali.

Oli festivaalilla muutama puhe-tilaisuuskin, mutta pääosassa olivat myyntipöydät, eli tapahtuma on messutyypinen. Ja jalkaisuja piisaa. Niin kovasti kuin sarjakuvan nykyistä laatua hehkutetaan, ovat helmet harvinaisia.

Koko Moccan odotetuin tapaus oli siis Craig Thompsonin Blankets. Ytimeltään se on tuikeavallinen kertomus ensirakkaudesta ja teini-ikäisen pelosta. Paikoin tuntuu, että vajaassa 600 sivussa olisi ollut vähän tiivistämisen varaa.

Lopulta Blankets kuitenkin viehättää. Thompson piirtää kauniisti. Kotikylän kiihkokristillinen ilmapiiri antaa tarinalle oman ulottuvuutensa, uhkaavasti kalskattavan kaiskupohjan. Ja rakkaustarinankin

pelastaa Thompsonin vilpitiön eläytyminen ja innostus. Hän kertoo muistelonsa ihan kuin kukaan ei olisi tällaisista tarinaa ennen selostanutkaan. Tuoreus tarttuu.

Toinen jo ennakoon kohuttu albumi oli Sammy Harkhamin toimittama puhe-tiluettelon kokoinen antologia Kramer's Ergot 4. Aiemmat kolme ovat kai olleet mittasuhteiltaan tavanomaisia. Nökönen on korskea (enimmäkseen) nuorten tekijöiden näyttö.

Opus on vaikuttavan näköinen, mutta ei lukukokemuksena lopulta kovin vakuut-

tava. Mukana on paljon tekotaidetta. Sarjakuvien ohella järkäleessä on runsaasti kuvataidetta, piirroksia ja maalauksia, joissa ei ole tarinaa. Melkein kaikki ovat pöytäneet siihen kannen ja joka ikinen niistä on painettu sivuille.

Lukemista häittää myös sekava toimitustyö. Sivunumeroita ei ole ja tekijät on luetteloitu niin huolimattomasti, ettei nimiä ja teoksia pysty enimmäkseen yhdistämään. Ehkäpä tarkoitus onkin ollut luoda yhteisöllisyyden vaikutelmaa ranskalaisgloabalin Le Dernier Crin malliin.

© Rabagliati

Raw-antologiakin lience esikuva, mutta siitä on poikettu daideellisempaan suuntaan. Parasta antia ovat klassisella tyyllillä piirretyt kaksi Sisyphus-tarinaa alussa ja lopussa. Kiveä ylös mäkeä työntävää myyttistä Sisyfos-hahmoa on käytetty hauskaasti ja fiksumusti. Niidenkään tekijän nimeä ei kirjasta pysty päättämään.

Chris Pitzerin toimittama Project Telstar -antologia on paljon perinteisempi, myös koon puolesta. Laaja tekijäkaartikin on luetteloitu ja jopa esitelty. Kaikille on annettu yhteinen teema. Melkein kaikki ovatkin tehneet sen mukaan lyhyen jutun roboteista.

Project Telstaria vaivaa sama vika kuin Kramer's Ergotia: ensivilkaisulla ihastuttava opus, jota on kumminkin rasittava lukea. Teräksensininen lisäväri kätkee lateuden aluksi. Mutta annetusta teemasta ei ole irronnut yhtäkään neronleimausta.

Antologiat ovat välttämättömiä harjoituskenttiä nuorille tekijöille, mutta onnistuminen tuntuu edellyttävän tiivistä työryhmää tai julmaa toimittajaa. Hengeltään kiiva puuhastelu, jossa kaikille ja kaikelle annetaan tilaa, tuottaa tuloksia, joista lähinnä tekijät itse jaksavat innostua.

Kramer's Ergotia ja Telstar Projectia yhdistää ainakin Jeffrey Brown, joka vaikuttaa Pohjois-Amerikan ahkerimmalta nuorelta piirtäjältä. Top Shelf julkaisi Brownin pokkarin Unlikely, joka on häneltä jo toinen vajaan vuodessa. Molemmissa on sivuja yli 200.

Brownin vauhtia selittää erittäin karkea piirrostyyli. Luonnosmaisuus viehättää välittömyydellään aluksi. Mutta Clumsyyn ja Unlikelyyn on helppo kyllästyäkin. Brown selittää tavattoman yksityiskohtaisesti omia parisuhteitaan – yksi per kirja.

Joe Matt vaikuttaa Browniin verrattuna umpimieliseltä. Tosin Brown on ainakin omakuviansa perusteella normaalimpi kuin neuroottinen Matt. Brown on suunnilleen samanikäinen kuin Thompson, mutta on jättänyt juttunsa päiväkirjamaisiksi. Kyllä niitä silti yhden jaksaa lukea. Unlikely on parempi, jos

tahtoo tietää, miten nuori mies menetti neitsyytensä.

Omaelämäkerrallisuuden suosio ei siis ole laantunut. Siitä lajista löytyi kuitenkin myös koko Moccan paras uutuusalbumi. Paul Has a Summer Job on kanadalaisen Michel Rabagliatin esikoinen. Aiemmin hän on piirtänyt vain yhden novellin Drawn & Quarterlyyn ja yhden lehden mittaisen tarinan.

Jos ihan tarkkoja ollaan, Rabagliati ei sano missään, että tarina kertoo hänestä itsestään tai edes perustuu hänen omiin kokemuksiinsa. Mutta Paul kertoo sen ensimmäisessä persoonassa, mikä on sarjakuvassa todella harvinaista, ellei "minä" ole tekijä.

Joka tapauksessa vuonna 1979 vähän alle kaksikymppinen Paul jättää koulun kesken ja siirtyy töihin. Hän saa paikan vähäosaisten lasten kesäleirin ohjaajana. Pääteemana on Paulin sosiaalinen kasvu leirin ohjaajaporukan osaksi.

Rabagliati luki kasvaessaan ranskalais-belgialaisia sarjakuvia ja kuuluu Hergén perillisiin, selkeän viivan koulukuntaan. Hänen viivansa on pelkistetympää kuin

useimpien eurooppalaisten. Tavallaan se toimii paremmin, kun grafiikan hienous ei vie huomiota tarinalta.

Tarina on erittäin koskettava. Varsinkin leirillä vierailevista lapsista on syntynyt monta liikuttavaa hetkeä ja tilannetta. Oli tarina tosi tai ei, Rabagliati on osannut dramatisoida sen loistavasti. Epilogi summaa sen teemat ja tunnelmat kauniisti.

Paul Has a Summer Job on Drawn & Quarterlyn kustantama. Isot valtavirtakustantamot eivät vaihtoehtokekkeillä kuokkineet, mutta pienten pajojen taiteilijat alkavat vierailla isoissa taloissa. James Sturm on uusinta albumia Unstable Moleculesia ei Moccasta saanut. Se taisikin ilmestyä vähän festivaalin jälkeen. Sitä paitsi sen julkaisi Marvel.

Sturm on tehnyt Ihmenelost-albumin ja vieläpä perinteisen työryhmän kanssa. Unstable Moleculesilla on luonnostelijä/puhtaaksi piirtäjä (Guy Davis), väritäjä (Michael Vrána), kansitaiteilija (Craig Thompson!) ja tekstääjä (Paul Tutrone). Lisäksi R. Sikoryak on tehnyt taustatöitä.

Mutta muuten Unstable Molecules ei ole tavallinen supersankarisarjakuva. Lähtökohdiana on, että Ihmenelost perustuvat muka todellisiin henkilöihin. Tarina sijoittuu 1950-luvun loppuun ja kertoo nelosten "esikuvista", jotka ovat melko tavallisia ihmisiä, melkein arkirealistisesti.

Albumi liittyy luontevasti myös Sturminkin historiatermoiniin. Se rakentaa ajankuvaa 1950-luvun lähiöelämästä. Scipiteellinen Vapor Girl -sarjakuva taipuu luontevasti pelaamaan ajan herkeä vertauskuvana.

Sturm on tehnyt käsikirjoituksen ja suunnitellut runujaot. Hän on työstänyt viitsinsä tarkasti. Mukana ovat jopa lähdeviitteet, joista henkilöiden elämänvaiheet on muka poimittu. Albumille ainakin luovataan kahta jatko-osaa, mutta niitä saadaan ilmeisesti odottaa vielä vuosia. ■

© Jeffrey Brown